

Rekenkamer Amsterdam

Onderzoeksprogramma 2017

21 december 2016

colofon

Rekenkamer Amsterdam

directeur: dr. J.A. de Ridder

contactpersonen: E.G. Visser RA
R. van de Maat MSc

Samenvatting

De Rekenkamer Amsterdam (rekenkamer) onderzoekt vanuit een onafhankelijke positie de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van de gemeente. Door onderzoek wil de rekenkamer de controlerende en kaderstellende rol van de gemeenteraad versterken en een bijdrage leveren aan het verbeteren van bestuur, beleid en organisatie. Dit document bevat het onderzoeksprogramma 2017 van Amsterdam.

Totstandkoming onderzoeksprogramma

Voor het opstellen van het onderzoeksprogramma is een groslijst opgesteld met mogelijke onderwerpen (zie bijlage). De rekenkamer heeft daartoe met alle raadsfracties gesprekken gevoerd. Ook zijn aan de rekeningencommissie en aan de klankbordgroep van de bestuurscommissies van de stadsdelen suggesties gevraagd. Daarnaast hebben de medewerkers van de rekenkamer onderzoeksvoorstellen gedaan. De medewerkers monitoren daarvoor gedurende het jaar de raadscommissies en bestuurscommissies. Ook kunnen ze andere onderwerpen naar voren brengen die mogelijk interessant zijn om te onderzoeken. De uiteindelijke groslijst is voorgelegd aan de raadsfracties om hen nogmaals in de gelegenheid te stellen voorkeuren of invalshoeken bij onderzoeken aan te geven.

Voor de nieuwe beleidsperiode 2016-2022 speelt het begrip “verantwoorden” een belangrijke rol in het onderzoek van het RMA.¹ Het gaat daarbij om de vraag of de effecten van de besteding van publieke middelen maatschappelijk zichtbaar zijn. Bij de uiteindelijke selectie van onderzoeksonderwerpen heeft de rekenkamer meegewogen of zij relevant zijn voor de vijf thema’s die zij onderscheid met betrekking tot verantwoorden:

- Verantwoorden bij vrijheid van handelen in de uitvoering;
- Verantwoorden bij samenwerking met andere overheden of organisaties;
- Verantwoorden bij (vrijwillige) inzet burgers om overheidstaken uit te voeren;
- Feitelijk verantwoorden;
- Voor burgers inzichtelijk verantwoorden.

Daarnaast zijn er ook een aantal algemene criteria voor rekenkameronderzoek zoals het maatschappelijk en financieel belang van een onderwerp, de risico’s die op een specifiek beleidsterrein worden gelopen en een evenwichtige spreiding over de verschillende beleidsterreinen.

Verder is nog aan ons burgerpanel gevraagd om de voorkeur aan te geven voor een publieksonderzoek en zijn er afspraken gemaakt met andere rekenkamers om gezamenlijk onderzoek te doen.

¹ Beleidsvisie Rekenkamer Metropool Amsterdam 2016-2022, *Navolgbaar rekenen op de participatiemaatschappij*, 24-10-2016.

Op basis van al deze informatie heeft de rekenkamer het programma voor 2017 opgesteld. Wij geven hiervan nu een korte samenvatting.

In 2017 ruimen wij allereerst voldoende ruimte in voor de afronding van drie onderzoeken uit het vorige onderzoeksprogramma. Het gaat hierbij om de volgende onderzoeken:

- Inhuur van externen
- Subsidie bewonersondersteuning
- Financiële positie in Amsterdam

We verwachten de lopende onderzoeken in het eerste halfjaar van 2017 te kunnen afronden.

Naast het afronden van in 2016 gestart onderzoek, zullen we in 2017 diverse nieuwe onderzoeken starten. De rekenkamer heeft hiervoor de volgende onderzoeks-onderwerpen geselecteerd:

- G4-onderzoek Maatschappelijke opvang
- Publieksonderzoek Evenwichtig woningaanbod
- Subsidieonderzoek Elektrische auto's
- Onderzoek reserve Sociale firma's
- Verzoekonderzoek Armoedebeleid
- Onderzoek Brandweezorg in de Amsterdamse haven
- Coalitieproject 1012²
- Recreatieschap Spaarnwoude
- Naleving Wet toezicht accountantsorganisaties door ACAM
- Stadsverwarming
- Verkoop gemeentelijk vastgoed²
- Burgerinitiatieven
- Wet maatschappelijke ondersteuning

De eerste negen onderzoeken zullen we zeker uitvoeren. De laatste vier onderzoeken starten we met een verkenning. Afhankelijk van het resultaat zal er al dan niet een uitgebreid rekenkameronderzoek worden uitgevoerd. Als een verkenning niet leidt tot een uitgebreid onderzoek kan er ruimte ontstaan voor een ander project. De volgende onderwerpen staan op de reservelijst:

- Jeugdzorg
- Communicatie met de burger
- Organisatieontwikkeling 2014-2016: minder bureaucratie?
- Re-integratietrajecten (bv. Werkbrigade/activeringsteams)
- Schuldhulpverlening/kwijtscheldingsbeleid

² Dit is een vervolg op een eerder uitgevoerd onderzoek.

Opvolgingsonderzoeken

Om te onderzoeken in hoeverre de aanbevelingen uit gepubliceerd onderzoek zijn opgevolgd, zijn in de programmering de volgende vier opvolgingsonderzoeken opgenomen:

- Opvolgingsonderzoek Verwijderen van fietsen
- Opvolgingsonderzoek Leegstand kantoren
- Opvolgingsonderzoek Nazorg gedetineerden
- Opvolgingsonderzoek proceskosten grondexploitaties in combinatie met een verkenning naar de waardering van grondexploitaties.

Overige activiteiten

In 2017 is ook capaciteit gereserveerd voor onder meer de volgende activiteiten:

- Het monitoren van politiek en bestuurlijk belangrijke onderwerpen en op basis van eventueel eerdere onderzoeken een bijdrage leveren aan het politieke debat;
- Het ontwikkelen van het onderzoeksprogramma 2018.

Als in de loop van het jaar de raad of een bestuurscommissie vraagt om een *verzoekonderzoek* of als de actualiteit daar aanleiding voor geeft, bestaat de mogelijkheid dat de rekenkamer de programmering wijzigt.

R a

Inhoudsopgave

Inleiding	9	
1.1	Uitgangspunten	9
1.2	Leeswijzer	9
2	Aanpak programmering	11
2.1	Beleidsvisie 2016-2022	11
2.2	Soorten onderzoek	11
2.3	Werkwijze opstellen groslijst	14
2.4	Selectiecriteria	14
3	Onderzoeken	17
3.1	Afronding al toegezegde en gestarte onderzoeken	17
3.2	Nieuw te starten onderzoeken	17
3.3	Opvolgingsonderzoeken	24
4	Overige activiteiten	25
4.1	Bijdrage aan het publieke debat	25
4.2	Eventuele verzoekonderzoeken	25
4.3	Monitoring	25
4.4	Regulier doorlopend toezicht op ACAM	26
4.5	Vorbereiding publieksonderzoek 2018	26
4.6	Onderzoeksprogramma 2018	26
Bijlage 1 - Procedure van verkenningen	27	
Bijlage 2 - Algemene werkwijze onderzoeksproces	29	
Bijlage 3 - Groslijst rekenkameronderzoeken 2017	31	

R a

Inleiding

1.1 Uitgangspunten

De Rekenkamer Amsterdam is onderdeel van de Rekenkamer Metropool Amsterdam (RMA). De RMA heeft tot taak de rekenkamerfunctie uit te oefenen voor de gemeenten Amsterdam en Zaanstad en is in 2010 door de gemeenteraden van Amsterdam en Zaanstad op basis van de Wet gemeenschappelijke regeling ingesteld.

In 2015 is op basis van een evaluatie besloten de samenwerking voort te zetten. Gelijktijdig is de gemeenschappelijke regeling op onderdelen herzien. Tevens hebben de gemeenteraden daarbij besloten om de jaarlijkse bijdragen aan de RMA voor de periode 2016-20122 te continueren.³

De RMA stelt jaarlijks zelf haar onderzoeksprogramma vast, waarbij zij een onderscheid maakt tussen onderzoeken voor de gemeente Amsterdam en de gemeente Zaanstad. De onderzoeksprogramma's worden ter kennisname verzonden aan de betreffende raden. In dit onderzoeksprogramma gaan we in op onderzoeken die de rekenkamer in 2017 wil uitvoeren voor de gemeente Amsterdam. De rekenkamer heeft bij haar keuze ook de suggesties van de raadsfracties, de rekeningencommissie en bestuurscommissies betrokken.

Het is mogelijk dat de rekenkamer de onderzoeksprogrammering nog wijzigt als de actualiteit daarvoor aanleiding geeft of als de gemeenteraad (of een bestuurscommissie) een verzoek richt aan de rekenkamer om een specifiek onderzoek uit te voeren. Bij een verzoekonderzoek zal de rekenkamer een gemotiveerd besluit nemen of zij het verzoek honoreert en daarbij aangeven welke consequenties dit heeft voor de onderzoeksprogrammering.⁴

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de werkwijze van de rekenkamer om onderwerpen te signaleren en te selecteren voor het onderzoeksprogramma. In hoofdstuk 3 zijn de voor 2017 geprogrammeerde onderzoeken nader toegelicht. In hoofdstuk 4 gaan wij in op onze overige activiteiten.

In bijlage 1 is de procedure voor verkenningen beschreven. In bijlage 2 zijn de stappen van het onderzoeksproces uiteengezet en geven wij inzicht in de spelregels die bij een regulier onderzoek gelden. Bijlage 3 is de groslijst waaruit de rekenkamer een keuze heeft gemaakt voor de in 2017 uit te voeren rekenkameronderzoeken.

³ Op basis van artikel 12 van de gemeenschappelijke regeling wordt de bijdrage jaarlijks geïndexeerd.

⁴ De gemeenschappelijke regeling biedt ook de mogelijkheid om bij een verzoekonderzoek de extra kosten bij de desbetreffende gemeente in rekening te brengen.

R a

2 Aanpak programmering

2.1 Beleidsvisie 2016-2022

Per 1 juni 2010 is de Rekenkamer Metropool Amsterdam van start gegaan als gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Amsterdam en Zaanstad. De taak van de rekenkamer is vastgelegd in de Gemeentewet. De rekenkamer heeft haar ideeën over haar werkzaamheden neergelegd in een beleidsplan 'Beleidsvisie 2016-2022'. In de vorige beleidsperiode gebruikte de RMA het thema *grip* als rode draad in allerlei projecten. Daarmee was er veel aandacht voor het *borgen* door de gemeenteraad van doeltreffendheid en doelmatigheid. Rekening houdend met de veranderende context⁵ zal de RMA in de komende periode de aandacht verleggen naar het thema *verantwoorden*. Het gaat daarbij om de vraag of de effecten van de besteding van publieke middelen maatschappelijk zichtbaar zijn. Dat perspectief vraagt om meer aandacht voor daadwerkelijke doeltreffendheid en doelmatigheid en de visie daarop van de burger.

Het zichtbaar maken van de effecten en de inspanningen van de lokale overheid voor de burger is een cruciale opgave in de komende periode. Thema's rond het begrip *verantwoorden* zullen daarom een belangrijke rol spelen in het onderzoek van de RMA. Specifiek brengt de rekenkamer in deze periode de volgende accenten aan in haar werkzaamheden:

- *Verantwoorden bij vrijheid*: ook ruime beleidskaders vragen om een inzichtelijke verantwoording van de besteding van belastinggeld;
- *Verantwoorden bij samenwerking*: geld dat samen met andere overheden en particuliere organisaties wordt besteed moet ook goed worden verantwoord ;
- *Verantwoorden bij inzet burgers*: publieke middelen die burgers in het kader van de participatiemaatschappij besteden, moeten passend worden verantwoord;
- *Feitelijk verantwoorden*: het verhaal over wat er gebeurt bij overheidsinterventies is belangrijk; maar naast *vertellen* blijft ook *tellen* belangrijk: smart-indicatoren zeggen niet alles, maar bieden wel houvast bij het verhaal;
- *Voor de burger verantwoorden*: de verantwoordingen van de overheid moeten ook inzichtelijk zijn voor de geïnteresseerde burger.

2.2 Soorten onderzoek

Bij sommige onderwerpen is het nuttig om het te onderzoeken via een aantal samenhangende projecten. In het onderzoeksprogramma 2017 zullen in ieder geval onderzoeken worden opgenomen binnen de volgende onderzoekslijnen:

⁵ Voor een gedetailleerdere beschrijving van de verander(en)de context zie *Navolgbaar rekenen op de participatie-samenleving. Beleidsvisie Rekenkamer Metropool Amsterdam 2016-2022*, 24 oktober 2016.

- Subsidies;
- Ontwikkelingen in het sociaal domein;
- Financieel beheer.

Aan deze drie onderwerpen besteedt de rekenkamer gedurende een aantal jaren specifieke aandacht opdat zij systematisch een beeld krijgt over de kwaliteit van de beleidsuitvoering van de gemeente.

De rekenkamer onderscheidt de volgende soorten van rekenkameronderzoek.

Reguliere rekenkameronderzoeken

Aan reguliere onderzoeken gaan veelal verkenningen vooraf. Dit is dan de eerste fase van het onderzoek. In de verkenning wordt in een korte tijd zoveel mogelijk informatie verzameld over een bepaald beleidsterrein van de gemeente. Het kan zijn dat na een verkenning wordt afgezien van een uitgebreid rekenkameronderzoek of dat het onderzoek wordt uitgesteld. In voorkomende gevallen kan dan eventueel gestart worden met een onderzoek van de reservelijst.

Opvolgingsonderzoeken

Opvolgingsonderzoeken zijn onderzoeken waarbij de rekenkamer in de regel na 2 á 3 jaar nagaat in hoeverre haar aanbevelingen zijn uitgevoerd. Indien daarnaast nog aanleiding is om aanvullend onderzoek te doen, spreken we van een bijzonder opvolgingsonderzoek.

Verzoekonderzoeken

De gemeenteraad kan de rekenkamer verzoeken om een bepaald onderzoek uit te voeren. Bij aanvang van een nieuw jaar is veelal nog niet bekend of de gemeenteraad om één of meerdere onderzoeken zal verzoeken. Ook bestuurscommissies kunnen in de loop van het jaar vragen om een verzoekonderzoek. Het beleid van de rekenkamer is om in principe verzoekonderzoeken te honoreren, maar zij kan een verzoek ook gemotiveerd afwijzen. Het uitvoeren van een verzoekonderzoek heeft veelal gevolgen voor de geplande doorlooptijd van één of meerdere reeds geprogrammeerde onderzoeken, tenzij daar extra budget voor wordt verstrekt.

Toegezegde onderzoeken

Toegezegde onderzoeken zijn onderzoeken waarbij de rekenkamer in een eerder stadium een toezegging heeft gedaan om een (nader) onderzoek uit te voeren. Zo'n toezegging kan bijvoorbeeld worden gedaan tijdens de behandeling van een rekenkamerrapport in een raadscommissie. Het jaarlijkse publieksonderzoek en onderzoeken die we samen met andere rekenkamers doen, zijn veelal onderzoeken waarover reeds afspraken zijn gemaakt. Ook dit zijn toegezegde onderzoeken.

Publieksonderzoeken

De rekenkamer heeft in 2014 besloten om jaarlijks een onderzoek in het onderzoeksprogramma op te nemen dat de Amsterdamse burger interessant vindt. Ook voor dit onderzoeksprogramma hebben we – via een rekenkamerpanel – vier onderwerpen

voor onderzoek aan burgers voorgelegd.⁶ De onderwerpen zijn bedacht door de studentenadviesraad van de rekenkamer; dat is een groep van 10 studenten die meedenkt over ons onderzoek en ons adviseert.

Aan de respondenten is gevraagd prioritering bij de onderwerpen aan te geven; welk onderwerp kiezen zij als eerste, welke als tweede etc. Eén en ander kan gecombineerd worden tot een rangorde. In tabel 1 zijn de resultaten opgenomen.

Tabel 1 - Resultaten rekenkamerpanel

Onderwerp	0-100 punten ⁷
Evenwichtig woningaanbod	83
Veiligheidsbeleving	49
Huishoudelijke hulp	54
Recreatief groen	51

De tabel laat zien dat het rekenkamerpanel heeft gekozen voor een onderzoek naar een evenwichtig woningaanbod. Het gaat hierbij om het probleem van het verdelen van schaarste. Veel verschillende mensen willen graag in Amsterdam wonen. Het gaat bijvoorbeeld om studenten, starters, gezinnen, senioren, buitenlandse werknemers of vluchtelingen met of nog zonder status. De gemeente probeert het aanbod van woningen zodanig te beïnvloeden dat het op een evenwichtige manier aansluit op de vraag. De rekenkamer zal onderzoeken hoe het beleid van de gemeente eruit ziet en in hoeverre de gemeente gebruik maakt van de mogelijkheden om het woningaanbod te beïnvloeden.

Onderzoeken in samenwerking met andere rekenkamers

Het komt geregeld voor dat de rekenkamer onderzoeken uitvoert samen met andere rekenkamers. De mate waarin wordt samengewerkt kan per onderzoek verschillen. De rekenkamer Amsterdam doet mee aan dergelijke onderzoeken als dit ook een meerwaarde heeft voor de gemeente. In 2017 zal in ieder geval een onderzoek in samenwerking met de G4-rekenkamers (Utrecht, Rotterdam, Den Haag en Amsterdam) plaatsvinden naar de maatschappelijke opvang.

⁶ Het rekenkamerpanel heeft november 2016 1188 leden. Hiervan hebben 803 leden meegedaan om een publieksonderzoek te kiezen.

⁷ Aan elk onderwerp zijn punten toegekend op basis van de voorkeur van een respondent. Daarbij is niet alleen rekening gehouden met de eerste, maar ook met de tweede en de derde voorkeur. Een onderwerp krijgt 100 punten als het onderwerp bij de respondenten op de eerste plaats staat, waarbij het aantal punten afneemt tot 0 punten indien een onderwerp op de vierde plaats staat. De totaalscore per onderwerp is gedeeld door het aantal respondenten om tot een gemiddelde score te komen.

Overige onderzoeksactiviteiten

Daarnaast onderneemt de rekenkamer nog andere onderzoeksactiviteiten:

- gevraagd of ongevraagd advies aan de raad of bestuurscommissies op basis van uitgevoerd of nog lopend onderzoek;
- thematische publicaties of bijeenkomsten, met aandacht voor de rode draad en algemene lessen van onderzoeksprojecten.

De procedure bij een verkenning is beschreven in bijlage 1. De algemene werkwijze van het onderzoeksproces is beschreven in bijlage 2. Hierin staan de spelregels vermeld voor een regulier rekenkameronderzoek. Deze spelregels zijn in principe ook voor de overige rekenkameronderzoeken van toepassing.

2.3 Werkwijze opstellen groslijst

In hoofdlijnen is de voorbereiding van de onderzoeksprogrammering als volgt verlopen.

Raadplegen van diverse informatiebronnen

De rekenkamer heeft vanuit meerdere kanten informatie ingewonnen over mogelijke onderzoeksonderwerpen:

- Schriftelijke informatiebronnen over het beleid en bestuur van de stad, zoals het coalitieakkoord, de programmabegroting, de jaarverslagen en de verslagen van raadsvergaderingen en de raadscommissievergaderingen.
- Gesprekken met alle raadsfracties en de rekeningencommissie over mogelijke onderzoeksonderwerpen.
- Via de klankbordgroep van de bestuurscommissies van de stadsdelen.
- Overige bronnen, zoals berichten in de media en door andere organisaties uitgevoerde (rekenkamerkamer-)onderzoeken van belang voor het goed functioneren van de lokale overheid.

Opstellen groslijst

Op basis van al die informatie is een groslijst opgesteld met mogelijke onderwerpen. De groslijst is toegezonden aan de raadsfracties waarbij ze in de gelegenheid werden gesteld om nog andere onderwerpen naar voren te brengen en specifieke invalshoeken bij projecten aan te geven. De groslijst met mogelijke rekenkameronderzoeken 2017 is als bijlage 3 opgenomen.

2.4 Selectiecriteria

Bij de selectie van onderwerpen voor het onderzoeksprogramma zijn voor de rekenkamer twee invalshoeken van belang. Allereerst is meegewogen of onderwerpen relevant zou kunnen zijn vanuit het thema *Verantwoorden* en de gekozen onderzoekslijnen *Subsidies*, *Sociaal Domein* en *Financieel beheer*. Ten tweede moeten de onderwerpen die de rekenkamer kiest, voldoende relevant zijn om door de rekenkamer onderzocht te worden op grond van de taken die ze wettelijk heeft. Een onderzoek richt zich op het functioneren van een bepaalde systematiek en niet op

effecten voor een individuele burger of een specifieke organisatie. Een onderwerp is relevanter naarmate:

- het beleid de burger meer raakt,
- de politiek-bestuurlijke verantwoordelijkheid meer gedeeld wordt met anderen,
- de risico's op ineffectiviteit, ondoelmatigheid en onrechtmatigheid groter zijn,
- er grotere financiële of maatschappelijke belangen mee zijn gemoeid en
- er meer nieuwe informatie met het onderzoek kan worden gegenereerd.

Ruimte voor bewuste willekeur

Het toepassen van relevantiecriteria kan ertoe leiden dat sommige onderdelen van sommige beleidsterreinen altijd onderbelicht blijven. Onderbelicht blijven is ook riskant. Daarom is er net als in de afgelopen periode in het onderzoeksprogramma ruimte voor een afwijkend onderwerp op basis van wat genoemd zou kunnen worden *bewuste willekeur*.

Met in achtneming van deze werkwijze zijn de onderwerpen voor onderzoek geselecteerd. De geselecteerde onderwerpen worden in hoofdstuk 3 toegelicht.

R a

3 Onderzoeken

In dit hoofdstuk onderscheiden we de volgende drie soorten onderzoek die wij voor 2017 hebben geprogrammeerd:

- afronding van al toegezegde en gestarte onderzoeken;
- geprogrammeerde nieuwe onderzoeksonderwerpen;
- opvolgingsonderzoeken.

Wij gaan hier in de volgende drie paragrafen op in.

3.1 Afronding al toegezegde en gestarte onderzoeken

In 2017 ruimen wij allereerst voldoende ruimte in voor de afronding van drie onderzoeken uit het onderzoeksprogramma 2016. Het gaat hierbij om de volgende onderzoeken:

- Inhuur van externen
- Subsidie bewonersondersteuning
- Financiële positie in Amsterdam

We verwachten de lopende onderzoeken in het eerste halfjaar van 2017 te kunnen afronden.

3.2 Nieuw te starten onderzoeken

Naast het afronden van al eerder toegezegd en gestart onderzoek, zullen we in 2017 diverse nieuwe onderzoeken starten. De rekenkamer heeft voor 2017 de volgende onderzoeksonderwerpen geselecteerd:

- G4-onderzoek Maatschappelijke opvang
- Publieksonderzoek Evenwichtig woningaanbod
- Subsidieonderzoek Elektrische auto's
- Onderzoek reserve Sociale firma's
- Verzoekonderzoek Armoedebeleid
- Onderzoek Brandweezorg in de Amsterdamse haven
- Coalitieproject 1012
- Recreatieschap Spaarnwoude
- Naleving Wet toezicht accountantsorganisaties door ACAM
- Stadsverwarming
- Verkoop gemeentelijk vastgoed
- Burgerinitiatieven
- Wet maatschappelijke ondersteuning

De eerste negen onderzoeken zullen we zeker uitvoeren. Bij de laatste vier onderzoeken zullen we starten met een verkenning. Verkenningen zijn bedoeld om na te gaan of diepgaander onderzoek nuttig is en zo ja hoe dat er vervolgens uit zou moeten zien. In een verkenning wordt in een korte tijd informatie verzameld over een bepaald beleidsonderwerp: welke doelen zijn geformuleerd, welke wet- en regelgeving is van toepassing, welke actoren zijn bij het beleid en de uitvoering betrokken en welke risico's spelen er op het betreffende beleidsterrein.

Er zijn verschillende soorten verkenningen denkbaar. Soms zal het accent liggen op het bestuderen van literatuur over een beleidsterrein of rapportages van eerder uitgevoerd onderzoek. Een verkenning mondt uit in een intern document op basis waarvan kan worden besloten om het onderzoek te vervolgen. Ook kan de verkenning input leveren voor een toekomstig onderzoeksprogramma. In bijlage 1 worden kort de verschillende stappen bij verkenningen toegelicht.

Voor het geval er ruimte is, bijvoorbeeld omdat één of meerdere verkenningen niet leiden tot een uitgebreid onderzoek, is er ook een reservelijst van onderwerpen. Daar staan de volgende onderwerpen op:

- Jeugdzorg
- Communicatie met de burger
- Organisatieontwikkeling 2014-2016: minder bureaucratie?
- Re-integratietrajecten (bv. Werkbrigade/activeringsteams)
- Schuldhulpverlening/kwijtscheldingsbeleid

Wij zullen daar waar relevant in onderzoeken specifiek aandacht besteden aan de situatie in één of meerdere stadsdelen en/of gebieden binnen de stadsdelen. De geprogrammeerde onderzoeken willen we in 2017 starten, maar een aantal zal pas in 2018 worden afgerond.⁸

In de hierna volgende paragrafen worden de hiervoor genoemde onderzoeken kort beschreven.

3.2.1 G4-onderzoek Maatschappelijke opvang

De rekenkamer voert met enige regelmaat gemeenschappelijk onderzoek uit met de rekenkamers van de andere drie grote steden. In het verleden is onder meer in G4-verband onderzoek gedaan naar luchtkwaliteit en de transformatie van de zorg voor de jeugd. In 2017 zal opnieuw een gemeenschappelijk onderzoek worden gedaan, dit keer naar maatschappelijke opvang. Bij de maatschappelijke opvang gaat het om de opvang van daklozen. In 2006 zijn het Rijk en de grote vier steden (G4) een Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang overeengekomen. Steden hebben afgesproken in een periode van zeven jaar alle daklozen in beeld te krijgen en te voorzien van een op

⁸ Voorafgaande aan de raadsverkiezingen in 2018 hanteren we een korte publicatiestop. We streven er wel naar om de projecten van 2017 voor die tijd af te ronden.

de persoon toegesneden traject. De eerste fase van het plan liep tot 2010 en was vooral gericht op het onder dak brengen van dakloze mensen. In 2011 startte de tweede fase, waarin de aanpak werd uitgebreid naar het structureel voorkomen van dakloosheid. Het Rijk en de G4 hebben afgesproken dat zij de voortgang van deze aanpak jaarlijks monitoren. Eind 2015 stonden er in Amsterdam 522 mensen op de wachtlijst voor de Maatschappelijke Opvang.⁹

3.2.2 Publieksonderzoek Evenwichtig woningaanbod

In 2017 voert de rekenkamer opnieuw een publieksonderzoek uit. Studenten van de studentenadviesraad hebben net als vorige jaren vier onderwerpen aangedragen 1) evenwichtig woningaanbod, 2) veiligheidsbeleving, 3) huishoudelijke hulp en 4) recreatief groen. De 803 respondenten van het rekenkamerpanel hebben gekozen voor het onderwerp *evenwichtig woningaanbod*. Mensen met verschillende behoeften willen graag in Amsterdam wonen, het gaat dan bijvoorbeeld om studenten, ouderen, starters, gezinnen, buitenlandse werknemers of vluchtelingen met of zonder status. De gemeente zet zich met onder andere het Actieplan Woningbouw in om een evenwichtig woningaanbod te realiseren. De rekenkamer zal daarbij kijken wat het gemeentelijk beleid is, welke mogelijkheden de gemeente heeft om het woningaanbod te beïnvloeden, in hoeverre de gemeente deze mogelijkheden ook gebruikt en wat daarvan de resultaten zijn. Het onderzoek van de rekenkamer zal zich toespitsen op een specifiek segment binnen het woningaanbod. Aan het begin van 2017 maakt de rekenkamer een keuze.

3.2.3 Subsidieonderzoek Elektrische auto's

In 2014 publiceerde de rekenkamer het onderzoek Grip op subsidies. Daarin gingen we na in hoeverre de doeltreffendheid en doelmatigheid van de verstrekking van subsidies is geborgd. De rekenkamer probeert sindsdien jaarlijks onderzoek te doen naar afzonderlijke subsidies. In 2017 willen we nagaan hoe de regelgeving bij de subsidiëring van elektrische auto's eruit ziet en hoe het proces van subsidieverstrekking aan individuele burgers binnen de gemeente is georganiseerd.

3.2.4 Onderzoek Reserve Sociale firma's

In 2012 publiceerde de rekenkamer een verkenning naar gemeentelijke reserves. Op grond hiervan voert de rekenkamer jaarlijks onderzoek uit naar het beheer van en de verantwoording over afzonderlijke reserves. De reserve Sociale firma's is gevormd naar aanleiding van een bij de kadernota 2014 aangenomen motie. Amsterdam wil sociale firma's ofwel ondernemingen ondersteunen die zich richten op zowel bedrijfseconomische continuïteit als op het creëren van plekken voor arbeidsmatige dagbesteding en werk onder begeleiding. Uit de begroting 2017 blijkt dat de reserve Sociale firma's geen systeemreserve is en dat zij benut wordt voor het dekken van uitvoeringskosten.

⁹ Bron: Koersbesluit Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen 2016-2020. De wachtlijst voor Beschermd Wonen was 534 personen.

3.2.5 Verzoekonderzoek Armoedebeleid

In de periode 2014-2018 is voor het armoedebeleid €20 miljoen extra per jaar beschikbaar gesteld. Bij de behandeling van de begroting 2017 heeft het lid Poot c.s. motie 1350 ingediend over een impactmeting van het Amsterdamse Armoedebeleid. In de motie wordt aangegeven dat het nieuwe Armoedebeleid in 2016 een vol jaar draait, maar dat nog niet helder is in hoeverre dit nieuwe beleid effect heeft op “de mogelijkheid voor Amsterdammers om mee te doen ongeacht de dikte van hun portemonnee¹⁰”. In de motie wordt de rekenkamer gevraagd om in het eerste kwartaal van 2017 een impactmeting te starten naar het effect dat het armoedebeleid heeft op de Amsterdammer en een aanbeveling voor het vergroten van de impact aan de raad voor te leggen. Op 10 november 2016 heeft de gemeenteraad deze motie met algemene stemmen aangenomen. De rekenkamer heeft besloten om dit verzoek te honoreren.

3.2.6 Onderzoek Brandweezorg in de Amsterdamse haven

In 2016 heeft de rekenkamer een verkenning uitgevoerd naar de brandweezorg in Amsterdam. Aanleiding waren de modernisering van de brandweer door de vorming van de veiligheidsregio (2010) en de bezuinigingen (2011). Uit de verkenning zijn een viertal opties voor onderzoek naar voren gekomen, waaronder: 1) brandveiligheid tunnels, 2) brandveiligheid haven, 3) het programma brandveilig leven en 4) de rolverdeling en aansturing van de veiligheidsregio door het gemeentebestuur. Besloten is om in 2017 een onderzoek te doen naar de brandveiligheid in de Amsterdamse haven (optie 2). De haven van Amsterdam is de vierde haven van West Europa en heeft de grootste benzine-overslag ter wereld. Het is de tweede wereldhaven op het gebied van cacao en de tweede Europese haven voor kolen. De gevolgen van een brand in de Amsterdamse haven kunnen een grote impact hebben en uit het dekkingsplan (2013) blijkt dat de brandweer niet altijd binnen de wettelijke norm van 8 minuten aanwezig kan zijn. Het gebied kenmerkt zich door een bijzonder risicoprofiel met een concentratie van 12 (mogelijk 17) bedrijven met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen. Van en naar de haven is veel vervoer van gevaarlijke stoffen over weg, spoor en water. De haven ligt tussen twee grote steden (Amsterdam en Zaanstad) in, samen goed voor meer dan 1 miljoen inwoners. De veiligheidsregio probeert al sinds 2012 maatregelen voor te stellen om de brandveiligheid in de haven te verhogen. In 2017 wordt naar verwachting een publiek-private samenwerkingsconstructie overeengekomen. Het onderzoek zal richten op de vraag in hoeverre de brandveiligheid in de Amsterdamse haven met de beoogde maatregelen zal worden verhoogd. Daarnaast zal ook de informatievoorziening aan de raad hierover worden geanalyseerd en de beslissingsmogelijkheden die het gemeentebestuur heeft over dit onderwerp. Het onderzoek is gepland in de tweede helft van 2017.

3.2.7 Onderzoek Coalitieproject 1012

Bijna 10 jaar geleden is de gemeente Amsterdam gestart met een ambitieuze aanpak van het postcodegebied 1012: het oude centrum van Amsterdam dat onder meer

¹⁰ Gemeente Amsterdam, *Amsterdam zijn we samen. Aanvalsplan armoede Amsterdam*, juni 2015, p. 13.

bestaat uit de Wallen. De aanleiding hiervoor was de constatering in het rapport *Grenzen aan de handhaving* dat in dit gebied sprake was van een criminele infrastructuur en dat de functiebalans in het gebied verstoord was. In 2007 werd het Coalitieproject 1012 gestart met als doel de criminele infrastructuur te doorbreken en de eenzijdige economische infrastructuur te transformeren naar een meer divers en hoogwaardig aanbod.¹¹ Voor dit doel zijn raambordelen gesloten, sleutelprojecten uitgevoerd en is actief ingezet op verbeteringen in aangewezen straten en gebieden binnen het postcodegebied. In 2011 hebben we de kwaliteit van de beleidsmatige en financiële kaders van dit project onderzocht en daarover rapport uitgebracht aan de gemeenteraad en de stadsdeelraad.¹² In 2015 is besloten tot een herijking van het project waarbij het aantal te sluiten bordeelramen is verminderd en de nadruk van het project meer is komen te liggen op het behoud of toevoegen van functies (zoals winkels) die bijdragen aan de leefbaarheid in het gebied. Het is de bedoeling de projectorganisatie uiterlijk in 2018 op te heffen en op te laten gaan in de gemeentelijke organisatie.¹³ De rekenkamer wil onderzoeken welke resultaten met het Coalitieproject 1012 zijn behaald en hoe bestendig deze resultaten zijn.

3.2.8 Recreatieschap Spaarnwoude

Het recreatieschap Spaarnwoude is een gemeenschappelijke regeling waaraan de gemeente Amsterdam, naast de provincie Noord-Holland, ook enkele buurgemeenten deelnemen. Recreatieschappen bestaan al ruim dertig jaar, en hebben als doel recreatie in de buitengebieden te bevorderen. De rekenkamers van de provincie en de betrokken gemeenten een gezamenlijk een onderzoeksopzet opgesteld om onderzoek te doen naar de aansturing en de resultaten van het recreatieschap. Randstedelijk Rekenkamer voert het onderzoek grotendeels uit. Op basis van de onderzoeksresultaten, zo nodig aangevuld met eigen onderzoek, zal iedere rekenkamer afzonderlijk een rapport uitbrengen.

3.2.9 Naleving Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) door ACAM

De controle van de gemeentelijke jaarrekening wordt uitgevoerd door de Auditdienst ACAM. Volgens de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) is het toezicht op gemeentelijke accountantsorganisaties belegd bij de lokale rekenkamers. De rekenkamer houdt daarom toezicht op de Auditdienst ACAM. Over het proces van doorlopend toezicht verantwoordt de rekenkamer zich jaarlijks in haar jaarverslag. De rekeningcommissie heeft de wens uitgesproken om eens in de vier jaar een meer diepgaand onderzoek uit te voeren.

3.2.10 Stadsverwarming

De gemeente Amsterdam participeert via het Afval Energie Bedrijf (AEB) in de stadsverwarming (warmtenet) van Amsterdam. Via deze stadsverwarming worden huizen en bedrijven verwarmd met restwarmte van grote 'warmte bronnen' zoals de afvalenergiecentrale, biogasinstallaties en rioolzuiveringsinstallaties. In 1999 heeft

¹¹ *Hart van Amsterdam*, Strategienota Coalitieproject 1012, 17 april 2009

¹² Rekenkamerrapport *Coalitieproject 1012, grip op ambities?*, september 2011

¹³ Voortgangsrapportage Project 1012, 30 maart 2016

AEB samen met NUON de joint venture Westpoort Warmte B.V (WpW) opgericht (AEB heeft 50% belang) en realiseert sindsdien via WpW een stadswarmtenetwerk aan de west- en noordzijde van Amsterdam. Op dit moment levert WpW warmte voor circa 20.000 huishoudens in Amsterdam. Het groeiende stadswarmtenet moet zich kunnen blijven aanpassen aan de veranderende omgeving en vraag vanuit de stad. De gemeenteraad heeft in diverse moties aangegeven dat betaalbaarheid, duurzaamheid, openheid en ruimte voor alternatieve warmtesystemen noodzakelijk zijn om een sterke groei van het stadswarmtenet met draagvlak onder Amsterdammers mogelijk te maken. Daarnaast heeft Amsterdam zich tot doel gesteld om in 2050 een aardgasloze stad te zijn en geen andere fossiele grondstoffen voor verwarming te gebruiken. Hierbij is het van cruciaal belang dat de inwoners van Amsterdam alternatieven aangeboden krijgen om hun woning te verwarmen. Ons onderzoek zal starten met een verkenning. Hierbij kijken we onder meer naar de onderbouwing van het beleid en gaan we na in hoeverre de gemeente WpW wil inzetten om haar ambities te verwezenlijken. Afhankelijk van de bevindingen zullen we besluiten een nader onderzoek te doen.

3.2.11 Verkoop gemeentelijke vastgoed

De rekenkamer heeft in 2011 en 2012 bij de toenmalige Amsterdamse stadsdelen onderzoeken gedaan naar de doeltreffendheid van verkopen van vastgoed en de vastgoedadministratie. Uit dit onderzoek bleek dat de doeltreffendheid van verkopen van vastgoed achteraf vrijwel niet was vast te stellen omdat onvoldoende duidelijk was wat met de verkopen precies werd beoogd.¹⁴ Daarnaast bleek ook dat een aantal stadsdelen nog volop bezig was om de vastgoedadministratie op orde te brengen.¹⁵ Een betrouwbare administratie die inzicht geeft in het vastgoedbezit is essentieel voor een weloverwogen besluitvorming over verkopen van vastgoed. Inmiddels heeft binnen de gemeente Amsterdam een centralisatie plaatsgevonden van het vastgoed. Daarnaast heeft het huidige college de ambitie uitgesproken om € 250 miljoen aan vastgoed te verkopen om daarmee de gemeentelijke schuld af te lossen.¹⁶ De rekenkamer ziet gezien deze voorgeschiedenis en de meer recente ontwikkelingen aanleiding om opnieuw onderzoek te doen naar de verkopen van vastgoed door de gemeente Amsterdam. Dit onderzoek starten we met een verkenning. Afhankelijk van onze bevindingen zullen we al dan niet een diepgaand onderzoek doen.

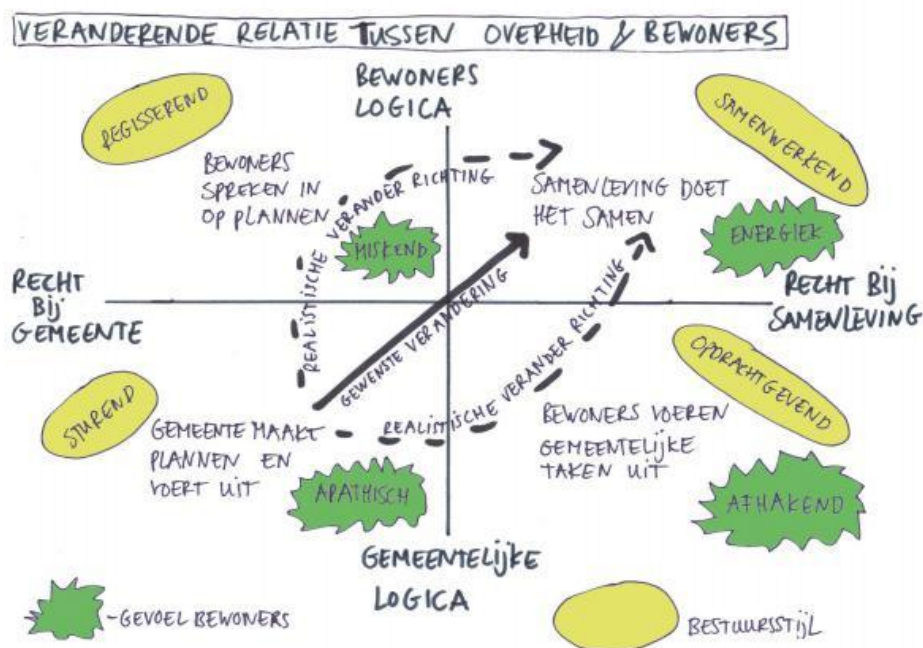
¹⁴ *Verkopen van vastgoed*, Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam (2012)

¹⁵ *Tussenrapportage Beheer vastgoed*, Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam (2011)

¹⁶ *Coalitieakkoord 2014 - 2018*, p.37

3.2.12 Burgerinitiatieven

De relatie tussen overheid en burgers verandert waarbij de nadruk steeds meer komt te liggen op het recht van de samenleving en individuen om zelf zaken aan te kunnen pakken en het minder vanzelfsprekend wordt dat de gemeente zelf de plannen maakt en deze ook uitvoert (zie figuur).

Bron Vng, <https://vng.nl/waarom-het-right-to-challenge-in-nederland>

De dominante vraag is niet meer alleen hoe de burger participeert bij overheidsbeleid, maar ook hoe de overheid initiatieven van de burger stimuleert en faciliteert. In 2017 starten we een verkenning naar maatschappelijke initiatieven van burgers in Amsterdam. In deze verkenning inventariseren we welke maatschappelijke initiatieven er de afgelopen jaren zijn gestart en welke maatregelen de gemeente heeft genomen om het starten van maatschappelijke initiatieven te bevorderen. Daarbij zullen we ook aandacht besteden aan de wijze waarop de gemeente in deze context de besteding van belastinggeld verantwoord.

3.2.13 Wet maatschappelijke ondersteuning

Met ingang van 1 januari 2015 zijn de decentralisaties in het sociaal domein gerealiseerd. Dat wil zeggen dat gemeenten vanaf die datum de verantwoordelijkheid hebben voor de jeugdzorg, voor maatschappelijke ondersteuning en voor de uitvoering van de participatiewet. De rekenkamer heeft in haar meerjarenprogramma voor de komende jaren opgenomen structureel aandacht te willen besteden aan de decentralisaties in het sociaal domein. Eerder deed de rekenkamer onderzoek naar de voorbereidingen op de transformatie zorg voor de jeugd (september 2014), privacy van burgers met een hulpvraag (2016) en mantelzorg (2016). In 2017 richt de rekenkamer zich via een verkenning op de toegang tot de voorzieningen in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO).

Gemeenten hadden ook vóór 1 januari 2015 al taken in het kader van de WMO, zoals woningaanpassing, vervoersmiddelen en hulp in het huishouden. Nieuw is dat de voormalige functie 'begeleiding' uit de AWBZ (mensen ondersteunen en begeleiden om beperkingen in de zelfredzaamheid en participatie te compenseren) nu ook onder verantwoordelijkheid van de gemeenten is gekomen. Daarbij werd bij de nieuwe WMO de nadruk gelegd op zelfredzaamheid gekoppeld aan een forse bezuiniging op de huishoudelijke hulp. Dat betekende dat de gemeente met minder middelen hetzelfde aantal mensen van hulp moest voorzien. Deze verkenning brengt in kaart welke knelpunten zich voordoen bij het voldoende kwantitatief en kwalitatief aanbod organiseren voor bijvoorbeeld maatwerkvoorzieningen als de dagbesteding en ambulante hulp.

3.2.14 Reservelijst

We hebben een aantal onderwerpen op een reservelijst gezet. Deze onderwerpen komen mogelijk voor uitvoering in aanmerking als de verkenning van de onderwerpen hierboven tot het resultaat heeft geleid dat verder onderzoek niet direct noodzakelijk is. Ook de onderwerpen op de reservelijst zullen worden gestart met een verkenning.

- Jeugdzorg
- Communicatie met de burger
- Organisatieontwikkeling 2014-2016: minder bureaucratie?
- Re-integratietrajecten (bv. Werkbrigade/activeringsteams)
- Schuldhulpverlening/kwijtscheldingsbeleid

3.3 Opvolgingsonderzoeken

In een opvolgingsonderzoek gaat de rekenkamer na wat er is gebeurd met de aanbevelingen die de rekenkamer in een eerder onderzoek heeft gedaan. Dit gebeurt in de regel circa twee á drie jaar na publicatie van het hoofdonderzoek. De raad zal over de uitkomsten van de opvolgingsonderzoeken via een rekenkamerbrief kort en bondig geïnformeerd worden. In 2017 heeft de rekenkamer de volgende vier opvolgingsonderzoeken in de programmering opgenomen:

- Verwijderen van fietsen
- Leegstand kantoren
- Nazorg gedetineerden
- Proceskosten grondexploitaties; dit wordt gecombineerd met een verkenning naar de waardering grondexploitaties

4 Overige activiteiten

Naast de verkenningen en de reguliere onderzoeken wordt in 2017 capaciteit gereserveerd voor het verbeteren van onze onderzoeksmethoden en voor de volgende activiteiten:

- Bijdrage aan het publieke debat
- Eventuele verzoekonderzoeken
- Het monitoren van politiek en bestuurlijk belangrijke onderwerpen
- Regulier doorlopend toezicht op Auditdienst ACAM
- Voorbereiding publieksonderzoek 2018
- Ontwikkelen van het onderzoeksprogramma 2018

Wij gaan in de volgende paragrafen nader in op deze activiteiten.

4.1 Bijdrage aan het publieke debat

Als de actualiteit daartoe aanleiding geeft, kan de rekenkamer op basis van al uitgevoerd of nog lopend onderzoek de gemeenteraad informeren en soms adviseren. Dit kan in de vorm van een korte attendering tot een uitgebreide rekenkamerbrief. Daarnaast kan de rekenkamer ook meewerken aan publicaties in de media of zelf artikelen schrijven naar aanleiding van uitgevoerd onderzoek.

4.2 Eventuele verzoekonderzoeken

Naast de onderzoeksonderwerpen die de rekenkamer zelf selecteert, is het ook mogelijk dat de gemeenteraad of bestuurscommissie een verzoek indient tot het uitvoeren van een rekenkameronderzoek. De rekenkamer zal dan schriftelijk gemotiveerd aangeven of ze het onderzoek uitvoert en wat de consequenties zullen zijn voor de onderzoeksprogrammering en of er sprake zal zijn van meerkosten.

4.3 Monitoring

De rekenkamer houdt de 'vinger aan de pols' door het monitoren van aandachtsgebieden die politiek en bestuurlijk belangrijk zijn. Hiertoe monitoren wij de raad- en commissievergaderingen en de vergaderingen van het college. Specifiek monitoren wij de onderwerpen betreffende onze onderzoekslijnen:

- Ontwikkelingen drie decentralisaties sociaal domein;
- Subsidies;
- Financieel beheer.

Ten aanzien van financieel beheer besteden we onder meer aandacht aan de opvolging van de aanbevelingen van de Raadsenquête Financiële functie. Ook zullen we de ontwikkelingen met betrekking tot het bestuurlijk stelsel, de reorganisatie ambtelijk apparaat en de ICT-infrastructuur met belangstelling volgen. Afhankelijk

van de ontwikkelingen is het mogelijk dat de rekenkamer over deze onderwerpen de gemeenteraad informeert of adviseert.

4.4 Regulier doorlopend toezicht op ACAM

De rekenkamer houdt toezicht op de gemeentelijke accountantsdienst (Auditdienst ACAM). Dit betreft een wettelijke taak die voortvloeit uit de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta). Net als in voorgaande jaren voeren we ook in 2017 het doorlopend toezicht uit via de AFM Monitor Accountantsorganisaties. Ook zullen we in 2017 een meer uitgebreid onderzoek uitvoeren naar in hoeverre ACAM de Wta naleeft (zie paragraaf 3.2.9).

4.5 Voorbereiding publieksonderzoek 2018

In het onderzoeksprogramma reserveert de rekenkamer jaarlijks ruimte voor een onderzoek dat door het rekenkamerpanel is gekozen. De rekenkamer zal ook in de loop van 2017, ondersteund door onze studentenadviesraad, op zoek gaan naar onderwerpen die vanuit het burgerperspectief mogelijk interessant zijn om als publieksonderzoek te worden opgenomen in het onderzoeksprogramma 2018.

4.6 Onderzoeksprogramma 2018

Voor het jaar 2018 zal de rekenkamer ook weer een onderzoeksprogramma ontwikkelen en opstellen. Hiertoe volgt de rekenkamer onder meer gedurende het jaar de ontwikkelingen op de diverse gemeentelijke beleidsterreinen. Dit gebeurt onder meer via de media en de verslagen van de gemeenteraadsvergaderingen en commissievergaderingen. Evenals dit jaar zullen gemeenteraadsfracties en de bestuurscommissies voorafgaand aan het opstellen van het onderzoeksprogramma 2018 in de gelegenheid worden gesteld hun ideeën en suggesties te geven.

Bijlage 1 - Procedure van verkenningen

Verkenningen hebben als doel om meer inzicht te krijgen in een onderwerp zodat de rekenkamer een afgewogen besluit kan nemen of en met welke diepgang een rekenkameronderzoek gewenst is.

Met de procedure van verkenningen proberen wij de organisatie op de hoogte te brengen van onze voorbereidende stappen zonder daarbij heel veel bureaucratie in het leven te roepen.

Op verkenningen zijn de volgende procedures van toepassing:

1. Aankondiging
2. Dataverzameling
3. Afronding

Ad 1. Aankondiging

Verkenningen kondigen wij in zijn algemeenheid aan via het onderzoeksprogramma. Wanneer de verkenning aanvangt sturen wij een specifieke brief naar het betreffende stadsdeel of de betreffende organisatie.

Ad 2. Dataverzameling

Voor eventuele interviews geldt de reguliere procedure. Dus wij maken een afspraak, geven op hoofdlijnen aan waar het gesprek over gaat, vragen eventueel toestemming om het gesprek te mogen opnemen in verband met het interviewverslag. In de regel worden van de gesprekken verslagen gemaakt die worden teruggelegd voor commentaar. Daarbij krijgt de geïnterviewde de gelegenheid om aan de hand van het conceptverslag de weergave van uitspraken te corrigeren.

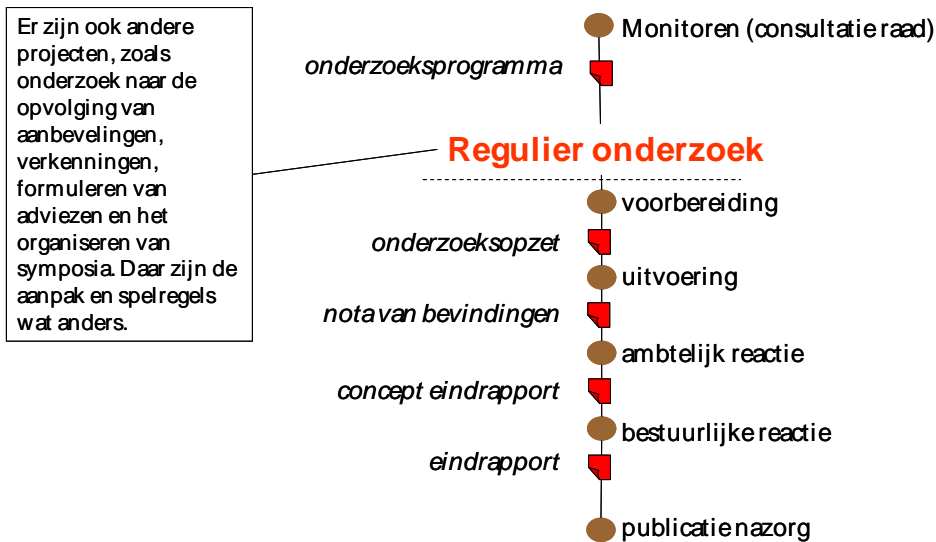
Ad 3. Afronding

De conceptverkenning zal worden afgerond met een intern slotdocument. Daarnaast zijn er verschillende vervolgstappen denkbaar. De rekenkamer kan besluiten om een nader onderzoek in te stellen direct of op een later moment. Er kan echter ook op basis van de verkenning besloten worden om voorlopig geen onderzoek in te stellen.

R a

Bijlage 2 - Algemene werkwijze onderzoeksproces

Algemene werkwijze

Spelregels regulier onderzoek

Vooraf

- De rekenkamer is bevoegd om alle documenten te onderzoeken (gemeentewet art. 183) en het gemeentebestuur moet alle inlichtingen verstrekken die de rekenkamer nodig heeft (idem art. 183).
- De onderzoeksopzet wordt ter informatie gestuurd aan de raad, het bestuur, de betrokken ambtenaren en de leidinggevende van die ambtenaren.

Gesprekken tijdens het onderzoek

- Bij het maken van een afspraak wordt aangegeven welke onderwerpen er besproken zullen worden.
- In de regel worden van de gesprekken verslagen gemaakt die worden gewederhoord. Daarbij krijgt de geïnterviewde de gelegenheid om aan de hand van het conceptverslag de weergave van uitspraken te corrigeren.

Communicatie rond de afronding van het onderzoek

- De datum van oplevering van de nota van bevindingen wordt één maand van tevoren aan de ambtelijke organisatie gemeld.
- Dan wordt tegelijk aangegeven wanneer er een ambtelijke reactie op de nota van bevindingen en een bestuurlijke reactie op het concept eindrapport wordt verwacht.
- In de regel geldt voor beide reacties een termijn van twee weken.
- Bij de bestuurlijke reactie zal desgevraagd bij de termijn rekening worden gehouden met de vergaderplanning van B&W of het dagelijks bestuur; daarbij zal de toegestane termijn echter nooit langer worden dan drie weken.
- De rekenkamer kan soms als het onderzoek dat mogelijk en nodig maakt de reactietermijnen korter maken.

Nota van bevindingen en een ambtelijke reactie

- Er wordt gevraagd om een ambtelijk reactie op de nota van bevindingen. In die reactie kunnen feitelijk onjuistheden en relevante feitelijke omissies aan de orde worden gesteld.
- De rekenkamer geeft schriftelijk aan of en zo ja op welke wijze opmerkingen uit de ambtelijke reactie worden verwerkt.

Bestuurlijke reactie & eindrapport

- Er wordt gevraagd om een bestuurlijke reactie op het concept eindrapport. In die reactie kan commentaar worden gegeven bij de analyse en een reactie op de aanbevelingen.
- De rekenkamer schrijft in haar eindrapport nog een nawoord waarin wordt gereageerd op de bestuurlijke reactie.
- De raad en het bestuur krijgen het eindrapport onder embargo voor de publicatiedatum.
- De wijze van behandeling van het rapport wordt in overleg met de raad geregeld.

Bijlage 3 - Groslijst rekenkameronderzoeken 2017

Inleiding

In dit document is een overzicht opgenomen van mogelijke onderwerpen waarnaar de rekenkamer Amsterdam onderzoek zou kunnen doen in 2017. De onderwerpen zijn aangedragen door de raadsfracties, de rekeningencommissie, afgevaardigden van de bestuurscommissies¹⁷ en medewerkers van de rekenkamer.

De groslijst 2017 is ingedeeld naar de raadscommissies. Bij iedere raadscommissie wordt in tabelvorm eerst een overzicht gegeven van *'eerder onderzoek'*. Hieronder zijn alle rekenkameronderzoeken opgenomen die we op de betreffende beleidsterreinen de afgelopen 6 jaar hebben gepubliceerd.

Vervolgens worden de thans *'lopende onderzoeken'* vermeld. Dit zijn onderzoeken uit een vorig onderzoeksprogramma die nog niet zijn afgerond.

Daarna treft u de *'groslijst 2017'* aan. Hierin zijn de suggesties opgenomen voor mogelijke rekenkameronderzoeken en verkenningen voor het onderzoeksprogramma 2017. De weergave van de onderwerpen in de groslijst is willekeurig en zegt niets over de voorkeur van de rekenkamer.

Indien de rekenkamer in een eerdere fase aan de raad heeft vermeld een specifiek onderzoek te zullen uitvoeren, wordt daarvan apart vermelding van gemaakt in de rubriek *'toegezegd onderzoek'*.

Ook vermelden we in de tabellen de mogelijke *'opvolgingsonderzoeken'*.

Bij opvolgingsonderzoeken wordt nagegaan in hoeverre de aanbevelingen uit eerder uitgevoerd onderzoek zijn opgevolgd.

¹⁷ Een gevolg van de reorganisatie van het bestuurlijk stelsel in de gemeente Amsterdam per 1 januari 2015 is dat de Rekenkamer Stadsdelen Amsterdam is opgeheven. Wel is er nog een klankbordgroep waarin iedere bestuurscommissie van de stadsdelen is vertegenwoordigd.

Commissie Algemene Zaken (AZ)

Raadscommissie voor Algemene Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Juridische Zaken, Communicatie, Project 1012, Dienstverlening, Bestuurlijk Stelsel en Raads-aangelegenheden (burgemeester Van der Laan en wethouder Choho).

Eerder onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • Stadsdelen: Bruggen slaan met buurtgericht werken. Een nulmeting in zeven stadsdelen (juni 2011) • Basisregistraties Adressen en Gebouwen (juni 2011) en opvolgingsfonds (juli 2014) • Coalitieproject 1012 (september 2011) • Verkenning: geheimhouding (februari 2012) • Stadsdelen: Dienstverlening evenementenvergunningen (maart 2012) • Stadsdelen: Dienstverlening paspoorten en uittreksels (mei 2012) • Opvolgingsonderzoek: Stadsdelen: Handhaving van de openbare ruimte. Geuzenveld-Slotermeer, Slotervaart en Zeeburg vergeleken (februari 2013) • Juridische kwaliteitszorg (april 2014) • Reacties op moties en schriftelijke vragen (november 2014) • Verkenning: Het regelen van dereguleren (augustus 2015)
Lopend onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • Begrotingscyclus bestuurscommissies
Groslijst 2017	<p><i>Suggesties van medewerkers van de rekenkamer</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Brandweezorg • Handhaving evenementen • Handhaving jeugdoverlast • Burgerinitiatieven in relatie tot gebiedsplannen • Internationaal beleid 2014-2018: Uitvoering mensenrechtenagenda • Communicatie met de burger • Balans tussen veiligheid en vrijheid/autonomie <p><i>Suggesties vanuit de raadsfracties en/of de bestuurscommissies</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Anti-radicalisering: wat gebeurt er met het geld? • Dienstverlening: is deze verbeterd? • Burgerparticipatie bestuurscommissies: beleid, resultaten en verantwoording <p><i>Toegezegd onderzoek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Geheimhouding <p><i>Opvolgingsonderzoeken</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Juridische kwaliteitszorg • Stadsdelen: Dienstverlening paspoorten en uittreksels • Reacties op moties en schriftelijke vragen • Het regelen van dereguleren

Commissie Financiën (FIN)

Raadscommissie voor Financiën, Coördinatie 3d, Coördinatie Aanpak Subsidies, Aanpak Belastingen, Waterbeheer, Vastgoed, Bedrijfsvoering, Personeel en Organisatie en Inkoop (wethouders Kock en Litjens).

<p>Eerder onderzoek</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stadsdelen: Beheer Vastgoed (september 2011) • Slecht zicht op leningen en garanties (maart 2011 en oktober 2015). • Verkenning: personeelsomvang gemeente Amsterdam (december 2011) • Uitvoering van de WOZ (juni 2012) • Verkopen van Vastgoed (juni 2012) • Stadsdelen: Voortgang bezuinigingen stadsdelen 2011-2014 (november 2012) • Verkenning: gemeente reserves (november 2012) • Informatiewaarde begroting (februari 2013) en Verdieping informatiewaardebegroting (januari 2014) • Toezicht op ACAM (september 2013) • Reorganiseren in Amsterdam, doelmatigheid van de gemeentelijke organisatieontwikkeling (november 2013) • Armoedebeleid in Amsterdam. De inzet van inkomensondersteunende maatregelen (februari 2014) • Grip op subsidies (juni 2014) • Monitoring verscherpt financieel toezicht op DWI 1^e (juni 2014) en 2^e monitor (april 2015) • Stadsdelen: Kwaliteit Basismeetset (januari 2015) • Subsidie Diversiteit (februari 2016) • Reserves Economie (juli 2016) • Opvolgingsonderzoek: Armoedebeleid (november 2016)
<p>Lopend onderzoek</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Inhuur externe medewerkers • Informatievoorziening financiële positie Amsterdam • Opvolgingsonderzoek: Uitvoering van de WOZ
<p>Groslijst 2017</p>	<p><i>Suggesties van medewerkers van de rekenkamer</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Organisatieontwikkeling 2014-2016: Minder bureaucratie? • Voortgang van de verbeteringen financiële functie • Exploitatie en verkopen van gemeentelijk vastgoed <hr/> <p><i>Suggesties vanuit de raadsfracties en/of de bestuurscommissies</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Subsidies Economie • Beleidsregel inkopen of subsidie bij overheidstaken • Totstandkoming vastgoeddeals • Controle op de bestuurlijke informatievoorziening vanuit de stadsdelen

	<p><i>Toegezegd onderzoek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek Subsidies (Bijvoorbeeld: Elektrische auto's, Economie, Cultuureducatie, Loonkostensubsidies) • Onderzoek Reserves (Bijvoorbeeld: Roder Loper, Actieplan Bouwstimulering, Woningonttrekking, Afkoopsommen Erfpacht, Kapitaallasten sport-accommodaties, Duurzaam Energiefonds, Vastgoed, Sociale firma's, Vernieuwing walmuren en bruggen, Verevening onroerend goed, Egalisatie MJOP verhardingen, Egalisatie kwaliteit openbare ruimte, Stedelijke vernieuwingen, Egalisatie afvalstoffenheffing) • Naleving Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) bij Auditdienst ACAM
	<p><i>Opvolgingsonderzoeken</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Doorlopend toezicht Wta op Auditdienst ACAM • Stadsdelen: Beheer Vastgoed • Reorganiseren in Amsterdam, doelmatigheid van de gemeentelijke organisatieontwikkeling (november 2013) •

Commissie Infrastructuur en Duurzaamheid (ID)

Raadscommissie voor Verkeer en Vervoer, Openbare Ruimte en Groen, Klimaat en Energie, Luchtkwaliteit en ICT (wethouders Litjens en Choho).

Eerder onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • Luchtkwaliteit (juni 2011) en opvolgingsonderzoek (juni 2016) • Opvolgingsonderzoek: Stadsdelen: Achterstallig onderhoud in Amsterdam-Centrum (juni 2012) • Opvolgingsonderzoek: Stadsdelen: Schoonhouden van de Openbare ruimte (maart 2013) • Stadsdelen: Parkeren in Amsterdam (oktober 2013) • Beheer Meerjaren Vervangingsprogramma Metro (februari 2014) • Verwijderen Fietsen (mei 2014) • Verkenning naar de inhuur van externe ICT-deskundigen (oktober 2014) • Amsterdams klimaatbeleid: effectiviteit van het subsidiëren van labelstappen (november 2014) • Verkeersveiligheid: aanpak van blackspots (april 2015) • Beheer en onderhoud bruggen (oktober 2015) • Renovatie Oostlijn (januari 2016) • Energiebesparende maatregelen in corporatiewoningen (maart 2016) • Aanbod openbaar vervoer (juni 2016)
Lopend onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • N.v.t.
Groslijst 2017	<p><i>Suggesties van medewerkers van de rekenkamer</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Taxibeleid: voldoende en effectieve handhaving door gemeente? • Reserve Rode Loper • De Entree (stationseiland): beheersing van een alternatief aanbesteed project • Subsidie elektrische voertuigen voor bedrijven 2016 - 2018 • Afhandelingen meldingen openbare ruimte <p><i>Suggesties vanuit de raadsfracties en/of bestuurscommissies</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Parkeerbonds: effectiviteit besteding middelen en verdeling middelen over de stadsdelen • Fietsparkeren: effectiviteit nieuwe initiatieven • Doelmatig en doeltreffend van afvalscheiding en -verzameling • Opvolgingsonderzoek: MVP-Metro • Effectiviteit van de Groene Agenda • De bijdrage van warmtenet aan de duurzaamheidsdoelstellingen <p><i>Opvolgingsonderzoeken</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Stadsdelen: Parkeren in Amsterdam • Beheer Meerjaren Vervangingsprogramma Metro (MVP) • Verwijderen Fietsen

Commissie Jeugd en Cultuur (JC)

Raadscommissie voor Onderwijs, Jeugd, Diversiteit en Integratie, Kunst en Cultuur, Lokale Media en Monumenten (wethouders Kukenheim en Ollongren)

<p>Eerder onderzoek</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opvolgingsonderzoek: Stadsdelen: Multi Functioneel Centrum Binnenhof (april 2011) • Opvolgingsonderzoek: Jeugdzorg (januari 2012) • Onverantwoord wachten op jeugdzorg (maart 2012) • Opvolgingsonderzoek: Kunst- en cultuurbeleid (april 2012) • Toezicht op voorscholen (september 2012) • Gemeentelijke regie in het jeugddomein (mei 2013) • Opvolgingsonderzoek: Stadsdelen: Verzelfstandiging openbaar primair onderwijs in stadsdeel West Binnen de Ring (november 2013) • Toelatingsbeleid basisscholen in Amsterdam (april 2014) • Transformatie zorg voor de jeugd Amsterdam (september 2014) • Subsidie Diversiteit (februari 2016) • Publieksonderzoek: Privacy van burgers met een hulpvraag (maart 2016)
<p>Lopend onderzoek</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opvolgingsonderzoek: Toezicht op voorscholen
<p>Groslijst 2017</p>	<p><i>Suggesties van medewerkers van de rekenkamer</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Top 1000 aanpak van criminele veelplegers • Recht op onderwijsplek • Jeugdzorg: Worden de beschikbare budgetten zo optimaal mogelijk besteed? • Financieel toezicht op culturele instellingen: Heeft Amsterdam dit toezicht goed geregeld? <p><i>Suggesties vanuit de raadsfracties en/of de bestuurscommissies</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwemdiploma's: Effectiviteit van beleid behalen diploma voor kinderen • Kunstplan: voldoende grip op besteed belastinggeld nu het zo op afstand staat? • Taalcursussen en de omgang met de taal eis in de bijstand • Segregatie in het onderwijs • Schooluitval: beleid is weinig effectief omdat oorzaken niet goed in kaart worden gebracht. <p><i>Opvolgingsonderzoeken</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Onverantwoord wachten op jeugdzorg • Gemeentelijke regie in het jeugddomein • Toelatingsbeleid •

Commissie Ruimtelijke Ordening (RO)

Raadscommissie voor Ruimtelijke Ordening en Grondzaken, inclusief Erfpacht (wethouder Van der Burg).

Eerder onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • Canonherziening (juni 2012) • Leegstand kantoren (maart 2013) • Afkoop erfpacht (april 2013) • Proceskosten grondexploitaties (januari 2014)
Lopend onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • N.v.t.
Groslijst 2017	<i>Suggesties van medewerkers van de rekenkamer</i> <ul style="list-style-type: none"> • Omgevingswet: voorbereiding en invoering nieuwe Omgevingswet • Bestemmings-/omgevingsplannen: in hoeverre up-to-date? • Eeuwigdurende Erfpacht • Bodemsanering: een doorlichting van beleid en uitvoering • Waardering grondexploitaties
	<i>Suggesties vanuit de raadsfracties en/of de bestuurscommissies</i> <ul style="list-style-type: none"> • Efficiency van inspraak bij plannen ruimtelijke ordening • Erfpacht; met name bij de grondwaardebepaling
	<i>Opvolgingsonderzoeken</i> <ul style="list-style-type: none"> • Canonherziening • Leegstand kantoren • Proceskosten grondexploitaties

Commissie voor Wonen (W)

Raadscommissie voor Bouwen, Wonen, Wijk aanpak en Dierenwelzijn (wethouder Ivens).

Eerder onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • Opvolgingsonderzoek: Zorgwoningen (september 2012) • Verkenning: 'bouwen aan de stad II' (november 2013) • Verkenning: Woningbouw (januari 2015)
Lopend onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • Subsidies bewonersondersteuning
Groslijst 2017	<p><i>Suggesties van medewerkers van de rekenkamer</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Actieprogramma woningbouw 2014-2018: op koers? • Huurprijsontwikkeling in de vrije sector • Exploitatie buurthuizen • Bureau Zoeklicht: woonfraudes • Toeristische verhuur door particulieren • Harmonisatie en verlaging leges stadsdelen • Woningbouwproductie: In is de gemeente in control?
	<p><i>Suggesties vanuit de raadsfracties en/of de bestuurscommissies</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Woningaanbod voor middeninkomens • Woondossiers: de informatievoorziening aan de raad toereikend is er zicht op de vraag en/of past de capaciteit bij de doelgroep? • Woonaanbod voor specifieke doelgroepen (ouderen): kunnen wooncoaches wel hun werk doen bij zo weinig aanbod? • Amsterdamse Age Friendly City: voor raadsleden is het moeilijk om zicht te krijgen op het geld dat hieraan besteed wordt en de mate waarin dat geld doelmatig en/of doeltreffend wordt besteed
	<p><i>Opvolgingsonderzoeken</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • N.v.t.

Commissie voor Werk en Economie (WE)

Raadscommissie voor Werk en Inkomen, Participatie, Armoede, Economie, Zeehaven en Luchthaven en Gemeentelijke Deelnemingen (wethouders Vliegthart en Ollongren).

<p>Eerder onderzoek</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sociale werkvoorziening (december 2011 en april 2015) • Toezicht op GVB (september 2012) • Opvolgingsonderzoek: Stadsdelen: Schuldhulpverlening (juli 2013) • Armoedebeleid. De inzet van inkomensondersteunende maatregelen (febr. 2014) en 2^e monitor (november 2016) • Monitoring verscherpt financieel toezicht op DWI 1^e (juni 2014) en 2^e monitor (april 2015) • Aanleg van glasvezel in Amsterdam (sept. 2015) • Parkeerbeheer: de route naar verzelfstandiging en privatisering (oktober 2015) • Verzoekonderzoek Verzelfstandiging Afval Energiebedrijf (november 2015) • Reserve Economie (juni 2016) • Leefbaarheid in de stad (december 2016)
<p>Lopend onderzoek</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Recreatieschap Spaarnwoude • Monitoring verscherpt financieel toezicht op DWI / cluster Sociaal (3^e monitor)
<p>Groslijst 2017</p>	<p><i>Suggesties van medewerkers van de rekenkamer</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Programma Meedoen werkt!: participatie van mensen met afstand tot arbeidsmarkt incl. dagbesteding • De (on)gedeelde stad / de (on)eerlijke stad` • Inburgeringsbeleid • Pantar: toekomstbestendigheid • Kwijtscheldingsbeleid: doeltreffendheid/ uitvoerbaarheid • Activeringsteams: beleid en resultaten • Bevordering lokale economie door stadsdelen <p><i>Suggesties vanuit de raadsfracties en/of de bestuurscommissies</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanpak jeugdwerkloosheid • Subsidies Economie • Effect van drukte in de stad • Re-integratie/ participatie • Effecten specifieke re-integratietrajecten (bv. werkbrigade) • Schuldhulpverlening • Jeugdzorg • Sociale werkvoorziening: relatie tot loonkostensubsidie • Armoedeproblematiek bij de ouderen; langdurig zonder perspectief of financiële verbetering door werk <p><i>Opvolgingsonderzoek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Toezicht op GVB

Commissie Zorg en Sport (ZS)

Raadscommissie voor Zorg en Welzijn, Ouderen en Sport en Recreatie (wethouder Van der Burg).

Eerder onderzoek:	<ul style="list-style-type: none"> • Stadsdelen: Aansturing welzijnsinstellingen (juni 2012 en november 2016) • Opvolgingsonderzoek: Zorgwoningen (september 2012) • Nazorg gedetineerden (mei 2013) • Stadsdelen: Beheer en onderhoud sporthallen en sportparken fase 1 en 2 (mei 2013 en juni 2014) • Wonen met zorg in stadsdeel Centrum (november 2012) • De Wmo in Amsterdam. Het persoonsgebonden budget voor huishoudelijke hulp (september 2013) • Vernieuwing in het sociale domein (september 2013) • Opvolgingsonderzoek: Stadsdelen: Zwemmen in De Baarsjes, Geuzenveld-Slotermeer en Zuideramstel (april 2014) • Transformatie zorg voor de jeugd (september 2014) • Signalen over mantelzorg (oktober 2014) • Mantelzorgondersteuning (juli 2016)
Lopend onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • N.v.t.
Groslijst 2017	<p><i>Suggesties van medewerkers van de rekenkamer</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vrijwilligers: beschikbaarheid en ondersteuning van vrijwilligers • Cliënttevredenheid en -betrokkenheid bij de 3D's • Aanpak gezond gewicht: in hoeverre levert aanpak resultaat op? • Subsidie Kansrijk Zuidoost: bestedingen en resultaten • GGD: Doelmatige en doeltreffende balans tussen wettelijke en niet-wettelijke taken • Maatschappelijk opvang: toereikend en effectief? • Wijkzorgnetwerken: beleid en resultaten • Toegankelijkheid Amsterdam: wegnemen van obstakels in openbare ruimte voor mensen met een beperking <p><i>Suggesties vanuit de raadsfracties en/of de bestuurscommissies</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Decentralisaties • Decentralisaties: met name Wmo • Structurele onderbesteding bij zorg <p><i>Opvolgingsonderzoeken</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nazorg gedetineerden • Stadsdelen: Beheer en onderhoud sporthallen en sportparken fase 1 en 2 • Vernieuwing in het sociale domein • Transformatie zorg voor de jeugd

R a

Weesperstraat 105A
1018 VN Amsterdam
telefoon 020 25 478 08
info@rekenkamer.amsterdam.nl

